

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Cur tertia sanctissimæ Trinitatis persona Spiritus Sanctus appelletur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

DIGRESSIO PRIMA

De tribus Nominibus Spiritui Sancto propriis.

Qualibet ex personis divinis tria sibi propria habet & peculiaris nomina; Patris, Ingentis, & tonalis principii, prima; Filii, Verbi, & Imaginis, secunda; Spiritus Sancti, Amoris, & Doni, tertia. De primo tertiae personae nomine agit D. Thomas *quest. 36. art. 1. de aliis vero quest. 37. & 38.* Nos vero de illis in hac Digressione breviter differemus.

S. I.

Cur tertia sanctissime Trinitatis persona Spiritus Sanctus appelletur.

99. Variæ solent hujus nominis assignari rationes. Prima sumitur ex D. Thoma 4. contra *Gent. cap. 19.* ubi sic discurre: *Quia amatum in voluntate existit, ut inclinans, & quodammodo impellens intrinsecus amantem in ipsam rem amatam, impulsus autem rei viventis ab interiori, ad spiritum pertinet; convenit Deo per modum amoris procedenti, ut spiritus dicatur, ejus spiratione quasi quoddam aspiratione existente. Hinc est quod Apostolus spiritui & amori impulsum quemdam attribuit: dicitur enim ad Rom. 8. Qui spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. Et 2. ad Corinth. 5. Charitas Christi urget nos.*

100. Adde quod Spiritus Sancti processio plures & egregias cum respiratione nostra habet similitudines & analogias. Sicut enim ab interiori corporis, nempe a corde, pulmone, & visceribus, respiratio provenit; ita & dilectio quæ Spiritus Sanctus procedit, intima ac visceralis est, & ex infinita Patris ac Filii beatitudine proveniens. Sicut respiratio a calore cordis causatur, ita & divina illa spiratio ex infinito charitatis ardore procedit. Sicut respiratio continua est, & nunquam interruptitur, quando homo vivit; ita & suavissima illa Patris & Filii dilectio & spiratio, æterna est, & omnis successione ac vicissitudinis experta. Sicut respiratio est actio maximè vitalis, & vitæ corporeæ conservativa; ita & illa dilectio est perfectissima vitæ divinæ operatio. Unde Athanasius relatus à D. Thoma *opuscul. 1. cap. 7. de Arrianis loquens, qui negabant Filium & Spiritum Sanctum esse consubstantiales Patri, sic ait: Mutuum faciunt Patrem & sine verbo, qui omnibus rationalibus facultatem dedit loquendi. Mortuum etiam ipsum Patrem dicunt, & expertem viventis naturæ, in quantum scilicet negant Spiritum Sanctum coessentialem Patri. Illi concinit Cornelius Mustus, dum in libro de divina Historia hæc scribit: An non habet Verbum Deus, ut sit mortuus? An non habet Spiritum, ut sit mortuus? Loquitur Deus, & erudit Verbum: vivit Deus, & spirat Spiritum. Verè inquam spirat, non emittit solum, sed attrahit & retinet. Si homo emitteret spiritum, & non attraheret, non viveret. Porro alium aërem attrahit, alium remittit; sic spirat, ut respiret. At verò Deus eundem Spiritum à se emittit, & in seipso retinet: adeoque non tantum spirat, sed etiam respiret. Denique sicut respiratio fovet calorem nativum, & nimium cordis ac pulmonum ardorem, dulci refrigerio temperat: ita Spiritus Sanctus in nobis ardorem concupiscentiæ refrigerat,*

A & divini amoris calorem & flammam, suavissimo suarum inspirationum statu nutrit & fovet. Unde ab Ecclesia, in *astu temperat, ac dulci refrigerium appellatur.*

Itaque cum tertia sanctissimæ Trinitatis persona, à Patre & Filio, ut suavissimus utriusque halitus, & aura lenis procedat; ejus processio, spiratio convenienter appellatur, & illi nomen Spiritus rectè convenit: præsertim cum sit veluti osculum Patris & Filii, ut infra ex D. Bernardo referemus. Sicut enim personæ se seculantes spiritum & halitum e corde emittunt, & immittuntur ad invicem; ita Pater osculando Filium, sacram amoris sui auras efflat; quæ (ut infra ostendemus) nedum ipse vivit, sed omnia extra se vivificat.

B Præterea nomen Spiritus ideo tertiæ appropriatur personæ, quod suis donis nos spiritaliter efficiat, & in quandam divinæ spiritualitatis trahat participationem. Unde Magister 1. distinctione 18. dicit duplicem nos accepisse à Deo Spiritum; unum quo essemus, & alium quo sancti & spirituales essemus. Nam spiritus creato, qui est anima rationalis, sumus; spiritus autem increato, qui est Spiritus Sanctus, spirituales & sancti sumus. Homo enim (inquit Basiliius) Spiritu Sancto sanctum animal factum est. Utrumque Spiritum Deus Adamo in sua creatione infudit, juxta illud Genes. 2. Formavit hominem de limo terra, & inspiravit in faciem ejus spiritum vitae. Sed quia per peccatum spiritum gratiæ & charitatis amisit; ejus culpâ condignâ satisfactione deletâ, Christus post mortem & resurrectionem suam, rursus insufflavit, & dixit Discipulis suis: Accipite Spiritum Sanctum. Ita piacere Ambrosius, verba allegata Genes. expendens: Insufflaverat tibi Deus (inquit) ut inspirationis suo dono haberet gratiam, quam tibi culpa singularat; sed tuus eras in animam viventem sed quia peccator significulum tenere non potuit propterea venit Jesus, & cum hac dixisset, insufflavit dicens: Accipite Spiritum Sanctum.

C Spiritualitati convenienter adjungitur sanctitas, & tertia sanctissimæ Trinitatis persona, merito Spiritus Sanctus nuncupatur. Licet enim sanctitas sit aliquod attributum, & tribus personis commune, ut sacrum declarat trisagium, quod Seraphici Spiritus Isaie 6. decantant; specialiter tamen titulo Spiritui Sancto tribuitur, quia illi ex vi processione, & ratione proprietatis personalis convenit, ut docet sanctus Thomas in 1. dist. 10. qu. 1. art. 4. ad 4. ubi sic discurre: In opere naturæ non est invenire rectum & non rectum, quia natura semper eodem modo operatur: bene tamen in opere voluntatis; quia voluntas non semper eodem modo operatur: & ideo convenienter sanctitas, quæ rectitudinem voluntatis importat, adjungitur processioni Amoris, & non generationi quæ est operis naturæ.

D Confirmatur: si Actus charitatis (quæ est illud quædam imperfecta divini amoris participatio, & veluti quædam scintilla, ex illo purissimo divini charitatis igne in cor humanum progrediens) perfectissimè creaturam rationalem sanctificat, & omnia ejus delet peccata, juxta illud Christi de Magdalena. *Dimissa sunt ei peccata multa: quoniam in dilexit multum; quanto magis perfectissima illa dilectio, & suavissima Patris ac Filii spiratio, eructus infinitæ sanctitatis, & terminus illius purissimus & sanctissimus.*

Deinde divinus ille Spiritus, rectè sanctus appellatur.

appellari potest: quia est creatura rationalis fan-
 cificator, & totius sanctitatis fons & origo. Nam,
 ut traditur Doctor angelicus in 1. dist. 15. quest.
 5. art. 1. ad 1. & in compendio Theologiae cap.
 47. sanctum tribus modis sumitur: Primò pro
 eo quod est purum ac mundum; & sic sanctifica-
 tio dicitur emanatio à peccato per gratiam. Se-
 cundo sanctum idem est quod cultui divino de-
 dicatum & consecratum; & hoc modo dicitur
 templum sanctificari, sicut & vasa quæ ad mini-
 sterium templi seruiunt; sed multò magis ratio-
 nalis creatura, quando ad obsequium Dei appli-
 catur. Tertio sanctum idem est quod firmum, seu
 in bono confirmatum. Et in his tribus modis
 sanctitas Spiritui Sancto appropriatur. Ille enim
 per infusionem gratiæ sanctificantis creaturam
 rationalem mundat & purificat; & ubi à terrenis
 affectibus humana corda separavit, illa Deo ar-
 centissimo charitatis nexu coniungit. Ex quo secun-
 dum charitatis nexu coniungit, videlicet conse-
 cratio, & divino cultui addictio & applicatio: a-
 more enim est principium ordinationis in Deum,
 & id per quod maxime dedicatur & consecra-
 tur Deo. Et tandem animam à terrenis affecti-
 bus separantem, & Deo consecratam, in virtute fir-
 mitatis ac confirmat, illique immobilitatem quan-
 dam in bono tribuit; quæ tertius est sanctitatis
 radius, seu character.

§. II.

Cur Spiritus Sanctus, amor appelleretur?

Secundum Spiritus Sancti nomen est amor,
 quod duplici titulo ei convenit: Primò ex vi
 processionis & proprietatis personalis. Sicut enim
 hoc, quod aliquis rem aliquam intelligit,
 provenit aliqua intellectualis conceptio rei in-
 telligentiæ in intelligente, quæ dicitur verbum: ita
 et hoc, quod aliquis rem aliquam amat, provenit
 quædam impressio, ut ita loquar, rei amatæ in af-
 fectu amanti, secundum quam amatum dicitur
 esse amatum, sicut & intellectum in intelligen-
 te. Et hæc amor seu impulsus appellari solet, ut
 supra dist. 2. art. 4. ex 8. Doctore ostendimus.
 Secundo Spiritus Sanctus amor nuncupatur,
 ratione suæ operationis, quatenus scilicet nos
 reddat amantes, nobis infundendo gratiam & cha-
 ritatem, per quam amici & amatores Dei constitu-
 mur, juxta illud Apostoli ad Romanos 5. Cha-
 ritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum San-
 ctum, qui datus est nobis. Nam ut dicitur S. Tho-
 mas 4. contra Gentiles cap. 21. ea quæ à Deo in nos
 sunt reducuntur in Deum, sicut in causam effi-
 cientem & exemplarem: in causam quidem effi-
 cientem, in quantum virtute operativâ Dei ali-
 quid in nobis efficitur: in causam verò exem-
 plarem, secundum quod id, quod in nobis à Deo est,
 aliquo modo Deum imitatur. Cum ergo eadem
 virtus sit Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sicut
 & eadem essentia, oportet quod omne id, quod
 Deus in nobis efficit, sit sicut à causa efficiente,
 scilicet à Patre, & Filio, & Spiritu Sancto. Verbum
 tamen sapientiæ, quo Deum cognoscimus, est
 propriè representativum Filii, & similiter amor,
 quo Deum diligimus, est propriè representativum
 Spiritus Sancti; & sic charitas quæ in nobis
 est, quamvis sit effectus Patris, & Filii, & Spiritus
 Sancti, tamen speciali quâdam ratione dicitur ef-
 fectus in nobis per Spiritum Sanctum, juxta illud A-

Tom. II.

Apostoli ad Romanos 5. Charitas diffusa est in cordi-
 bus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.
 Ad quod respiciens Bernardus Epist. 107. sic ex-
 clamat: O geminum, ipsūque firmissimum Dei erga
 nos amoris argumentum! Christus moritur, & meretur
 amari. Spiritus afficit, & facit amari. Ille facit cur
 ametur, iste ut ametur. Ille suam multam dilectionem
 in nobis commendat, iste & dat. In illo cernimus quod
 amemus, ab isto sumimus unde amemus. Charitatis igitur
 ab illo occasio, ex isto affectio.

§. III.

Cur nomen Doni Spiritui Sancto attribuitur?

Tertium nomen Spiritus Sancti est Donum,
 quod etiam personali proprietate ei compe-
 tit. Ut enim jam ostendimus, Spiritus Sanctus
 procedit ut amor notionalis Patris & Filii; amor
 autem est primum donum quod confertur ani-
 co, & ad quod cætera consequuntur: Ergo Spi-
 ritus Sanctus ex sua proprietate personali habet
 quod sit Donum.

Confirmatur, & illustratur hæc ratio ex D.
 Thoma hic artic. 2. ubi ait: Donum proprie est da-
 tio irredibilib, secundum Philosophum, id est quod non
 datur intentione retributionis; & sic importat gratui-
 tam donationem: ratio autem gratuiæ donationis est
 amor; ideo enim damus gratis alteri aliquid, quia vo-
 lumus ei bonum. . . . Unde manifestum est, quod amor
 habet rationem primi doni, per quod omnia dona gra-
 tuita donantur. Unde cum Spiritus Sanctus procedat
 ut amor, procedit in ratione doni primi. Quare Joann.
 3. Filius dicitur nobis ex amore datus: Sic Deus
 dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.
 Et primæ ad Corinthios 12. Alii datur per Spiritum
 sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ secundum e-
 undem Spiritum. Et postea multis donis enume-
 ratis sic concludit Apostolus: Hæc autem omnia o-
 peratur unus atque idem Spiritus, dividens singulis pro-
 ut vult. Denique ubi Christus Matth. 7. dicit:
 Si vos cum sitis meli, nolite bona dare dare filiis vestris,
 quanto magis Pater vester dabit bona petentibus se.

Lucas cap. 11. ait: Quanto magis Pater vester dabit
 Spiritum bonum. Id est (ut explicat Athanasius) Spi-
 ritum Sanctum, qui est donorum omnium maxi-
 mum, & inexhausta bonorum omnium, quæ in
 nos à Deo fluunt, origo. Nam (inquit Basilus)
 per Spiritum Sanctum datur in patris adisum restitutio, in
 regnum calorū reditus, in adoptionem filiorum rever-
 sio, datur fiducia Deum appellandi patrem, confortem
 fieri gratiæ Christi, filium lucis appellari, æternæ gloriæ
 participem esse, & ut semel omnia dicam, esse in omni
 benedictionis plenitudine. Ipse (addit Chrysostomus)
 nostre imaginis est reformatio, mentis perfectio, animæ
 instauratio. Spiritus Sanctus auctor est fidei in Deum,
 spiritualis mentium oculorum nostrorum Sol, interni
 nostri hominis lunæ, Lucifer in pectoris celo. Spiritus
 Sanctus ipse opulentia filiorum Dei, ipse æternorum bo-
 norum thesaurus, ipse Arrabon & pignus æterni regni,
 ipse primitiæ vitæ æternæ, ipse signaculum gratiæ Bap-
 tismi. Spiritus Sanctus ipse fidem facit quod nos à Deo in
 filios adoptati sumus, ipse corda nostra Deo congluti-
 nat. Spiritus Sanctus ipse cibus est diligentium Chri-
 stum, quo nunquam satiantur. Ipse potus est amarum
 filiorum Dei, ipse charitas eorum qui sibi coniuncti sunt.
 Spiritus Sanctus copula est unionis nostræ cum Christo,
 animarum exultatio, cordis tripidium, Spiritus San-
 ctus lugentium consolatio, mestitudinis depositio, men-
 tis requies, sapientiæ communitio, prudentiæ inven-
 tio,

Lib. de Spiritu Sancto.

Serm. 2. de Spiritu Sancto.

L. I. Titio,